

Гніздюх Н.
*студента юридичного факультету
Західноукраїнського
національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
конституційного, адміністративного та
фінансового права ЗУНУ
Чудик Н.О.*

КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Актуальність теми. У розвинутому демократичному суспільстві Конституція України має особливе значення, яке зростає у теперішніх умовах існування держави. Конституція практично у всіх державах розглядається як основний закон держави і суспільства. Саме в Основному Законі України зібрано все основоположне та необхідне для існування правової держави та розвинутого громадянського суспільства. Також в Конституції закріплені права та свободи людини, які необхідні для кожного. Тому актуальність даної теми з часом реформування та розвитку держави перебуває на високому рівні.

Метою даної статті є спроба коротко охарактеризувати та структурувати Основний Закон України.

Об'єкт дослідження: Конституція України як важливий та основний закон у якому закріплено основні принципи конституційного ладу нашої держави, які є базою для регулювання найважливіших суспільних відносин

Предмет дослідження: особливості та зміст Конституції України як основного закону держави.

Конституція — це основний державний документ, який визначає державний устрій, порядок і принципи функціонування представницьких, виконавчих та судових органів влади, виборчу систему, права та інші обов'язки держави. У сучасному світі конституція офіційно або неофіційно розглядається як основний закон держави і суспільства, зокрема це як правило єдиний правовий акт, або система таких актів, за допомогою яких народ, чи органи держави, які виступають від його імені, встановлюють основні принципи устрою, закріплюють права і свободи людини й громадянина та визначають статус державної влади та місцевого самоврядування [1].

Отже Конституція України є водночас основним законом держави і всього суспільства. Звідси і випливає поняття конституційний лад, що передбачає об'єднання суспільного і державного начала у одне ціле. Конституція має як правові так і політичні ознаки, вона є одночасно як правовим так і політичним актом. Більше того цей правовий акт має найвищу юридичну силу. Тобто Конституції України безпосередньо повинні відповідати всі без винятку правові акти, котрі видають та діють в країні [2].

Характеризуючи Конституцію України слід відмітити, що на початку міститься преамбула, котра визначає її як Основний Закон України, котрий на найвищому правовому рівні узаконює баланс інтересів усіх соціальних верств суспільства, наявних у ньому націй, етнічних груп.

Далі потрібно зупинитись на розділі I, який має назву «Загальні засади». У ньому закріплено основні принципи конституційного ладу України, які є безпосередньо базою для конституційного регулювання найважливіших суспільних відносин. В стаття 1 Конституції визначається, що Україна є суверенна, незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Суверенність і незалежність нашої держави полягає у тому, що її влада є верховною, повною, самостійною і неподільною у відносинах, які відбуваються в межах її кордонів. Суверенність також свідчить про незалежність і рівноправність України на міжнародному рівні. Такі характеристики здатні забезпечити державі повноту законодавчої, виконавчої і судової влади на її території, а також її непідлеглість і не підзвітність іноземним державам в міжнародних відносинах. Суверенітет і незалежність забезпечують державі можливість завжди діяти лише відповідно до своїх потреб і інтересів, самостійно вирішувати всі свої внутрішні і міжнародні справи [3].

Демократизм української держави полягає в тому, що держава забезпечує сприятливі умови для широкої і реальної участі громадян в управлінні справами держави і суспільства, неприпустимості офіційного панування якої-небудь партії, ідеології а інше. Характеристика України як соціальної держави свідчить про те, що вона орієнтована на здійснення широкої і ефективної соціальної політики. Правовою є така держава, в якій панує верховенство права, де діяльність держави, її органів і посадовців здійснюється в межах, визначених правом, і держава несе реальну відповідальність перед особою за свою діяльність та результати [3].

За формою державного устрою Україна є унітарною державою, котра має автономне утворення а саме Автономну Республіку Крим. За формою державного правління Україна є республікою. Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади визнається народ. Цю владу на практиці він може здійснювати безпосередньо, коли народ сам виражає свою волю в передбачених Конституцією і законами процесуальних формах на загальнодержавному рівні, або через своїх представників, яких народ обирає до органів державної влади і органів місцевого самоврядування [4 с. 5].

Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову з метою запобігання концентрації в державної влади. Визнається і гарантується місцеве самоврядування, а саме право місцевих територіальних громад самостійно вирішувати питання місцевого значення. В Україні безпосередньо діє принцип верховенства права, який передбачає неухильне дотримання правових принципів незалежно від міркувань стосовно їхньої політичної

доцільності, а також найвищу юридичну силу Конституції та визнання її положень нормами прямої дії. Людина має повне право звернутись в суд за захистом своїх прав і свобод, якщо на її думку вони були порушені, безпосередньо на основі Конституції, не посилаючись на інші закони [3].

Конституція окреслила коло питань, які визначаються виключно законами України. Чинні міжнародні договори, є частиною національного законодавства України. В Конституції проголошено українську мову державною, але в той же час забезпечується розвиток використання і захист інших мов національних меншин. У ній визначено об'єкти, які є власністю українського народу. Встановлено, що суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності, визначено вихідні положення захисту суверенітету і територіальної цілісності, економічної та інформаційної безпеки України. Серед соціальних прав безпосередньо проголошено право на працю, житло, освіту, соціальне забезпечення, охорону здоров'я [3].

Конституція України складається з преамбули, 15 розділів, 161 статті.

Структура Конституції України:

Розділ I. «Загальні засади» містить статті, що визначають основи суспільного ладу, громадянства, положення, котрі першочергово стосуються суверенітету України, соціального захисту громадян. В ст.3 безпосередньо закріплено визнання людини, її честі, життя, здоров'я, гідності найвищою соціальною цінністю.

В розділ II під назвою «Права, свободи і обов'язки людини й громадянина» містяться норми, що визначають основні особисті, політичні, економічні, соціальні права і свободи громадян, гарантії їх здійснення та конституційні обов'язки людини і громадянина.

Розділ III. «Вибори, референдум». Цей розділ присвячений регулюванню порядку проведення виборів і референдумів як основних форм волевиявлення. Визначено призначення, проголошення та застосування референдуму.

Розділ IV. «Верховна Рада України». Він закріплює визначення, порядок утворення та роботи єдиного законодавчого органу України – Верховної Ради, її склад, компетенцію. Безпосередньо в ньому визначено статус та повноваження народних депутатів України, і зазначено про їх недоторканість.

В розділі V. «Президент України» містить норми, що регулюють правове становище Президента, його права, порядок обрання, компетенцію, умови припинення його повноважень.

Розділ VI. «Кабінет Міністрів України. Інші органи виконавчої влади» присвячений порядку утворення, діяльності та компетенції уряду, місцевих державних адміністрацій, порядку припинення діяльності цих органів.

Розділ VII. «Прокуратура» закріплює завдання та структуру органів прокуратури. Визначає, що порядок діяльності органів прокуратури визначається законом.

Розділ VIII. « Правосуддя» містить норми, що регулюють порядок утворення і функціонування правосуддя, визначають статус суддів.

Розділ IX. « Територіальний устрій України» закріплює принципи та систему адміністративно – територіального устрою України.

Розділ X. «Автономна Республіка Крим» містить норми, що визначають становище цієї автономії, її компетенцію, основи взаємовідносин між Україною і Автономною Республікою Крим, повноваження органів влади автономії.

У розділі XI «Місцеве самоврядування» містяться норми, що визначають систему органів місцевого самоврядування, їх склад, статус депутатів, а також повноваження цих органів. Визначено права на захист місцевого самоврядування.

Розділ XII. «Конституційний суд України» визначає склад та повноваження Конституційного суду, встановлює гарантії незалежності та недоторканості суддів.

Розділ XIII. «Внесення змін до Конституції України» встановлює порядок подання до Верховної Ради України законопроектів про внесення змін і доповнень до Конституції та порядок їх розгляду. Найважливішим є те, що Конституція України не може бути змінена, якщо зміни стосуються скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина, або якщо вони спрямовані на ліквідацію незалежності чи порушення територіальної цілісності України.

Розділ XIV. «Прикінцеві положення» вказує, що Конституція набуває чинності з дня її прийняття, а день прийняття Конституції є державним святом – Днем Конституції.

Розділ XV. «Перехідні положення» закріплює порядок введення в дію тих норм Конституції, які не можуть бути реалізовані негайно, та вирішення інших питань, що виникли у зв'язку з прийняттям нової Конституції [4].

Список використаних джерел

1. В. В. Галуцько. Конституційне право України. Темат. слов. Херсон: Херсон. міськ. друк. 2010. 132 с.
2. Ю. Г. Барабаш. Конституційне право України. Навч. посібн. Для підготовки до іспиту. Х.: Право. 2012. 303 с.
3. Загальна характеристика Конституції України. Порядок внесення змін до Конституції України. Державні символи України. URL: <https://studfile.net/preview/5740831/page:18/>.
4. Конституція України. Чинне законодавство зі змінами та допов. Офіційний текст. К.: Паливода А. В. 2015. 64 с.